

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Riktlinje för värdeneutrala val- och röstningslokaler

Riktlinje

Diarie-/dokumentnummer: KS2026/0572

Beslut: 2026-03-18 Kommunstyrelsen § 86/2026

Beredande politiskt organ: Kommunstyrelsen

Giltighetstid: 2029-01-31

Dokumentansvarig: Valsamordnare

Senast uppdaterad av: Moa Stensson

Innehållsförteckning

1.	Inledning.....	3
2.	Relation till andra styrdokument.....	3
3.	Syfte	3
4.	Mål och viljeinriktning	3
5.	Krav på värdeneutrala val- och röstningslokaler	4
6.	Vad ska ses som propaganda och annan otillbörlig påverkan.....	4
7.	Röstmottagaren	5
8.	Partipolitiska aktiviteter och propaganda	5
9.	Övriga aktiviteter vid val- och röstmottagningslokaler	6
10.	Levandegöra	6
11.	Uppföljning.....	6

1. Inledning

Följande riktlinje bör ses som ett stöd för valadministrationen vid arbetet med val av lokaler i samband med val. Den bör också ses som ett stöd till röstmottagarna i deras arbete med att motverka propaganda och otillåtna budskap i anslutning till val- och röstningslokaler. Riktlinjen ska även fungera som ett stöd till politiska partier vid planering av valaktiviteter på ett sätt som inte påverkar valets objektivitet.

2. Relation till andra styrdokument

Riktlinjen för värdeneutrala val- och röstningslokaler stödjer och kompletterar flera av Kungälv kommunens övergripande styrdokument. Kommunens gemensamma värdegrund utgör ramen för hur verksamheter ska bedrivas och ger därmed en grundläggande inriktning för arbetet med att säkerställa opartiska och trygga röstmottagningsmiljöer. Den ligger även i linje med kommunens Plan för att motverka våldsbejakande extremism, som tydliggör ett förebyggande förhållningssätt och betonar vikten av att motverka otillbörlig påverkan och extremistiska uttryck i offentliga miljöer. Vidare knyter riktlinjen an till Säkerhets- och trygghetspolicyn, som fastställer hur kommunens arbete med att främja säkerhet och trygghet ska struktureras, något som är centralt för att väljarna ska känna förtroende i valsituationer.

Den harmoniserar också med kommunens dokument för god förvaltningssed, såsom riktlinje mot mutor och jäv samt riktlinje vid misstanke om oegentligheter, vilka sammantaget syftar till att värna om integritet, saklighet och opartiskhet i kommunens verksamheter. Genom att förhålla sig till dessa styrdokument stärks riktlinjens funktion som ett stöd för en rättssäker och värdeneutral valprocess.

3. Syfte

Syftet med denna riktlinje är att säkerställa att val- och röstningslokaler präglas av värdeneutralitet och att väljare upplever att röstningen genomförs i en saklig, trygg samt opartisk miljö. Röstmottagarna och andra involverade i valets genomförande har en central roll i att upprätthålla i en saklig, trygg samt opartisk miljö för väljare. En del av att upprätthålla dessa värden är röstmottagare och andra involverade arbetar för att motverka förekomsten av propaganda och otillåtna budskap i anslutning till lokalerna.

Riktlinjen ska därför stödja valadministrationen i val av lämpliga lokaler, ge vägledning till röstmottagare i deras arbete på plats samt bidra till att politiska partier kan planera sina valaktiviteter och sin valsedelsutdelning på ett sätt som inte påverkar valets objektivitet.

4. Mål och viljeinriktning

Målsättningen med denna riktlinje är att skapa tydliga förutsättningar och styrning för att säkerställa att val- och röstningslokaler inom Kungälv kommun är fria från påverkan, upplevs som trygga och värdeneutrala samt uppfyller gällande lagar och krav för ett rättssäkert valgenomförande. Riktlinjen ska bidra till en enhetlig och förutsebar hantering av frågor som rör propaganda, otillåtna budskap och politisk aktivitet i anslutning till röstnings- och vallokaler. Den ska också stärka förtroendet för valprocessen genom att ge valadministrationen, röstmottagare och politiska partier ett gemensamt ramverk som stödjer ett sakligt, opartiskt och professionellt genomförande av valet.

5. Krav på värdeneutrala val- och röstningslokaler

Varje kommun ska enligt vallagen (2005:837) 4 kap. 20 och 22 §§ säkerställa att det finns lämpliga lokaler som kan användas som val- och röstningslokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta.

Det framgår även av samma bestämmelser i vallagen att val- och röstningslokaler tydligt ska vara avgränsad och lämpad för ändamålet så att väljare inte hindras eller störs under röstningen. Lokalerna ska i största möjliga mån planeras på ett sätt som undviker köbildning genom att välja tillräckligt många lokaler som är placerade på strategiska platser med lämpliga öppettider.

Lokalerna som används ska inte ha anknytning till viss politisk sammanslutning, viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag som gör att väljarna kan bli påverkade i samband med att de röstar. Målsättningen och utgångspunkten bör vara att lokaler som används för röstmottagning uppfattas som värdemässigt neutrala av väljarna.

För att möjliggöra för ett högt valdeltagande ska dock kravet på tillgänglighet ges företräde framför ett tvingande krav på att lokaler undantagslöst måste uppfattas som värdemässigt neutrala och sakna all anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag. Undantaget till förmån för tillgänglighet får dock aldrig göras när det kommer till lokaler med koppling till viss politisk sammanslutning.

Även om en lokal på pappret kan bedömas som värdeneutral kan intrycket för en väljare förändras genom eventuell utsmyckning av lokalen. För de fall där kriteriet om värdeneutralitet tvingas stå tillbaka på grund av att andra kriterier väger tyngre bör symboler som kan kopplas till en viss religiös sammanslutning eller visst företag avlägsnas från röstmottagningsstället för att öka dess värdeneutralitet.

6. Vad ska ses som propaganda och annan otillbörlig påverkan

Enligt 8 kap. 3 § vallagen får det inte förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljare från att rösta på ett röstmottagningsställe eller i utrymmen i anslutning till dessa lokaler. Det är viktigt att säkerställa att alla väljare ska ha möjlighet att gå och rösta i en skyddad och värdeneutral miljö utan att behöva utsättas för propaganda eller annan otillbörlig påverkan. Förbudet gäller inte enbart i direkt anslutning till lokalen, utan omfattar även de områden där väljare väntar eller köar för att rösta.

Politisk propaganda omfattar bland annat:

- Affischering om politiska partier utanför officiella anslagstavlur.
- Utdelning av broschyrer, flygblad eller annan skriftlig information om politiska partier.
- Muntlig information, med eller utan högtalare eller annan teknisk utrustning.
- Andra åtgärder som syftar till att otillbörligt påverka eller hindra väljare i deras val.

Utöver dessa exempel kan även andra manifestationer och påverkande budskap såsom flaggor, vimplar, symboler, utställningar, musik eller klädesplagg. Det bör dock alltid göras en bedömning utifrån sitt sammanhang och avsikten för manifestationen och användningen av övriga påverkande budskap.

Väljarna ska kunna välja valsedlar och lägga sin röst i lugn och ro utan yttre påverkan. Därför får propaganda och politiska aktiviteter inte förekomma på eller i nära anslutning till val- och röstningslokalerna. Området inom cirka 15 meter från ingången bör omfattas av förbudet. Vid köbildning gäller samma avstånd räknat från köns början. Ordföranden i valdistriktet eller röstmottagare som arbetar under förtidsröstningen kan besluta om ett annat avstånd om fastighetens utformning eller den ordinarie verksamheten kräver det.

Röstmottagare och partiföreträdare ansvarar gemensamt för att dessa förhållningsregler följs.

7. Röstmottagaren

Som röstmottagare förväntas det att man uppträder sakligt, opartiskt och bär neutral klädsel. En röstmottagare får inte uppträda på ett sätt som kan äventyra väljarnas förtroende för att valet genomförs på ett rättssäkert.

Röstmottagarna ansvarar för att upprätthålla ordningen på röstmottagningsstället och säkerställa att röstmottagningen kan genomföras.

Ordningen säkerställs genom:

- Att anvisningarna som finns för röstmottagarna efterföljs av de som befinner sig i lokalen eller i ett utrymme intill. Den som inte följer de anvisningar som finns får uppmanas att tillfälligt lämna lokalen eller utrymmet.
- Att röstmottagningen tillfälligt kan avbrytas vid allvarlig ordningsstörning.
- Att röstmottagare som är i tjänst får inte bära partisymboler, dela ut information om politiska frågor till väljare eller på något annat sätt agera så att deras objektivitet kan ifrågasättas.
- Att valnämndens ledamöter och ersättare samt tjänstepersoner från förvaltningen får inspektera röstmottagningen.

Ett parti får inte sätta upp valaffischer i anslutning till ett röstmottagningsställe. Om affischer eller annat kampanjmaterial sitter uppe inom 15 meter från lokalens entré eller där eventuell kö slutar har röstmottagarna rätt att plocka ner detta.

Som röstmottagare har man tystnadsplikt och får inte av någon anledning ange hur en väljare röstat om de av någon anledning har fått ta del av detta.

8. Partipolitiska aktiviteter och propaganda

Partiorganisationerna ska vid planering av sina valaktiviteter såsom affischering, torgmöten, kampanjmaterial och andra politiska insatser ta hänsyn till bestämmelserna i 8 kap. 3 § vallagen. Den plats där väljare köar ska betraktas som en del av röstmottagningsstället eller ett utrymme i direkt anslutning till detta. Politiska partier får därför endast dela ut valsedlar utanför det område där väljare står i kö.

Partifunktionärer som bär partipolitiska banderoller, klädsel, pins eller annan liknande utrustning bör inte uppehålla sig på röstmottagningsstället eller i anslutande utrymmen under längre tid. Om partiföreträdare med sådana attribut behöver,

- lämna valsedlar
- kontrollera valsedelställen
- observera röstmottagningen

När partiföreträdarna utför någon av de listade uppgifterna eller en liknade uppgift bör de ta av sig banderoller och liknande partimärkning under tiden de vistas i lokalen eller i anslutande utrymmen.

En väljare som bär klädsel med partipolitiskt budskap får aldrig nekas att rösta.

Reglerna om propaganda får inte innebära någon inskränkning i den grundlagsskyddade religionsfriheten, vilket innebär att religiös klädsel alltid är tillåten på och i anslutning till ett röstmottagningsställe.

9. Övriga aktiviteter vid val- och röstmottagningslokaler

Om en kommunal eller privat fastighetsägare ger tillstånd åt ideella och opolitiska föreningar att vistas i anslutning till val- och röstningslokaler under valdagen eller förtidsröstningen, ska detta ske på ett avstånd som inte påverkar tillträdet till lokalen. Samma krav gäller för aktiviteter eller manifestationer utan tillstånd som kan innehålla propaganda eller annan otillbörlig påverkan.

Utgångspunkten är att sådana aktiviteter ska hållas minst 15 meter från lokalens ingång, om inte valdistriktetsordföranden eller en behörig röstmottagare beslutar annat. Dessutom får högtalarutrustning eller annat ljud som kan störa röstmottagningen inte förekomma i samband med dessa aktiviteter.

10. Levandegöra

Kommunen ska aktivt säkerställa att samtliga val- och röstningslokaler präglas av värdeneutralitet och ett tryggt röstningsklimat fritt från otillbörlig påverkan. Detta innebär att vallokaler och deras närområde hålls fria från politiskt budskap, propaganda och annan opinionsbildning under både förtidsröstning och valdag. Levandegörande av riktlinjen sker genom att ansvariga chefer, röstmottagare och fastighetsvärdar ges tydlig information om vilka aktiviteter som är tillåtna respektive förbjudna, samt hur eventuella överträdelser ska hanteras. Kommunen ska även arbeta förebyggande genom att tidigt klargöra för föreningar, aktörer och allmänhet att inget material, ingen påverkan och inga aktiviteter som kan uppfattas som påverkans försök får ske i anslutning till röstmottagningslokalerna. På så sätt säkerställs det att varje väljare kan rösta i en saklig, trygg och opartisk miljö som respekterar demokratins grundläggande principer.

11. Uppföljning

Kommunen ska systematiskt följa upp efterlevnaden av riktlinjen om värdeneutrala vallokaler för att säkerställa att röstningen genomförs i en trygg och opartisk miljö. Efter varje valperiod ska ansvariga tjänstepersoner och röstmottagare rapportera eventuella avvikelser, incidenter eller observationer som rör otillbörlig påverkan, propaganda eller brister i ordningshållningen kring röstmottagningsplatsen. Genom en tydlig och återkommande uppföljningsprocess säkerställs att riktlinjen omsätts i praktiken och kontinuerligt utvecklas i takt med verksamhetens behov.